

часу, ужо у складзе Беларуска-Літоўскай дзяржавы яны ўзначальвалі зямельныя соймы беларускіх зямель.

Такім чынам, можна прыйсці да наступных высноў:

1. Хрышчэнне жыхароў беларускіх зямель праходзіла пазней, чым жыхароў Кіева, і распаўсюдзілася на гады і нават дзесяцігоддзі. Пры гэтым насельніцтва яшчэ доўгі час захоўвала шмат язычніцкіх звычаяў.

2. Хрышчэнне праводзіла адзіная хрысціянская царква, якая у канцы X-пачатку XI ст. яшчэ не была падзелена на заходнюю (каталіцкую) і усходнюю (візантыйска-праваслаўную). Падзел адзінай царквы адбыўся у 1054 годзе.

3. Таму няма падстаў сур'езна і вядома гаварыць пра 1000-годдзе праваслаўнай царквы на Беларусі. Больш правільна з навуковага пункту гледжання гаварыць пра 1000-годдзе хрысціянскай царквы на Беларусі.

4. Ад самага пачатку сваёй дзейнасці хрысціянская царква на Беларусі адігрывала значную ролю ў палітычным і культурным жыцці краіны.

В. І. Траціцкая

(кафедра народна-інструментальнай творчасці)

ФАРМІРАВАННЕ ІНТЭРЭСУ ДА БЕЛАРУСКАГА ФАЛЬКЛОРУ ЯК УМОВА АКТЫВІЗАЦІІ ЯГО ЗАСВАЕННЯ У ДЭЦЯЧЫМ НАРОДНА- ІНСТРУМЕНТАЛЬНЫМ КАЛЕКТЫВЕ

Інтарэс да фальклора, які значна пашырыўся ў нашым грамадстве, вылучае праблему аб яго ролі, прыкметах засваення, месцы і формах існавання і ўзнаўлення. Асабліва увага надаецца праблеме захавання фальклорнай спадчыны праз дэцятны да яе падрасцючага пакалення. Фальклор – школа сямейна-грамадскага, сфарміраваная народам тысячгагоддзямі з данавамі і сучаснымі мастацкіх сродкаў, у якой адлюстравання яго грамадскага, эстэтычнага і маральнага ідэалаў. Таму актывізацыя засваення фальклора ў дэцятны асяроддзі з'яўляецца надзвычай пазітыўнай з'явай у сучасным культурным жыцці Беларусі.

Аднак аналіз практычнай дзейнасці дэцятных народных інструментальных калектываў Беларусі выявіў шэраг праблем, якія перашкаджаць паўнацэннаму засваенню фальклорнай спадчыны. Адна з іх – фарміраванне асобы дэцятца, развіцця яго творчай індыві-

відуальності. Гетья проблема, одна з найбільш актуальних у сучасній педагогіці, не можа бути становуча вирішена без уваги кіраунікоу діяччых колективуау да питанняу фармірування Інтареса дзяцей да фальклора. Бо, на наш погляд, для вирішення складанай педагогічнай задачы па фарміраванню асобы неабходна метаакіраваена развіваць Інтарес дзяцей да навучання і пазнання у розных галінах, у тым ліку і у мастацтве. Проблема Інтареса захопленаці – адна з фундаментальных у педагогіці, а яе умалае вырашэнне вельмі важна для паспяховай вучобы дзяцей. Але "асоблівае значэнне яна набывае у галіне мастацтва, дзе без эмацыянальнай захопленаці немагчыма дасягнуць якіх-небудзь вынікаў, колькі б гэтаму не надавалі намаганняў і часу"¹.

Інтарес уплывае на працес навучання і выхавання з розных бакоў. Ён актывізуе і стымулае разумовую дзейнасць чалавека, яе якасць і з'яўляецца з аднаго боку, умовай працеса навучання і выхавання, бо веда, набытая у стане цікавасці, засвойвацца трывала і хутка. З другога боку, Інтарес з'яўляецца матывам пазнавальнай дзейнасці, сродкам навучання і выхавання бо заахочвае дзяцей да набыцця новых ведаў, звязвае разумовыя працесы з вопытам і дзейнасцю чалавека. Інтарес – "эфектыўны інструмент, дазваляючы зрабіць працес выкладання прывабным, а веда – трывалым"².

Проблема Інтарэсу здаўна займала значное месца у даследаваннях філосафаў, сацыялагаў, грамадсказнаўцаў, псіхологаў. Актывізацыя яе даследавання у савецкай навуке надыходзіць у 50-я гады. Яна звязана з навуковай дзейнасцю такіх філосафаў, як А.І.Ільінічовіч, Р.М.Гак, Г.Е.Глосэрман і інш. Так, Р.М.Гак увадае катэгорыю Інтарэса у стан сур'езнага гэарэтычнага даследавання, асноўнымі наметчыў праблематыку, і падкрэсліў яе складанасць. А.І.Ільінічовіч крытычна прааналізаваў розныя погляды на гэты феномен і з'яўляецца асновай літаратуры. Сацыялаг А.Г.Сідэвічавічаў прапанаваў аснову трыягокі Інтарэса як аб'ектыўнага і суб'ек-

¹ Асоболенка Д.Б. "Асновныя прынцыпы і метады праграмы па музыцы". – М., 1985, с.5.

² Ганчаровіч Я.Д. Фарміраванне літаратурна-художняга свядомасці інтэлектуальных дзяцей (на матэрыялах лірыкі Янкі Купалы). Авторэф. – М., 1974, с.2.

туди. Галоўная лінія, якая канцэнтруе у сабе тэарэтычнае і практычнае значэнне праблемы – сувязь інтарэсаў з агульнасцю розных сацыяльных суб'ектаў, з метаакіраваным вызначэннем сацыяльнай энергіі, неабходнай для развіцця грамадства. Адно з важных пытанняў – сувязь інтарэсаў з актыўнасцю суб'екта. Інтарэс, уключаючы аб'ектыўнае і суб'ектыўнае, звязвае суб'екта з аб'ектыўнымі фактарамі і адначасова рэалізуе іх сацыяльнасць. Праз інтарэс выяўляецца мера свабоды як здольнасць выбара.

Інтарэс – якасць зменлівая, маючая розныя ступені развіцця. Гэта падкрэслваецца і разнагалоссём у пунктах погляду на яго сутнасць. Ён разглядаецца як накіраванасць свядомасці на аб'ект дзейнасці (Л.Н.Гардон), асобы на рэчы і з'явы (Г.І.Шуціна), пэрунай увагі (Б.М.Цяплоу), актыўны становячы адносіны (В.М.Мясцішчаў), эмацыянальныя адносіны (А.Р.Кавалеў) і інш. Адзначаецца зменлівасць інтарэса пад уплывам знешніх асобін ці стану асобы. Адначай дынамічнасць інтарэса некаторыя аўтары (В.Р. Іваню, М.Ф.Марозаў) падкрэслваюць генетычную сувязь паміж цікаўнасцю, дапытлівасцю і інтарэсам. Этапы фарміравання інтарэсу тут разглядаюцца у паслядоўнасці, усталяванай у псіхалогіі: ад становячых адносін, прывабнасці да метаакіраванаму паглыбленню цікаўнасці, і праз іх – да устойлівага, глыбокага інтарэсу.

Інтарэс цесна звязаны з патрэбнасцямі і мэтай. На пэруным этапе развіцця інтарэс перарастае ў патрэбнасць, яна ж набывае рысы інтарэса. Далучэнне да аналіза катэгорыі мэты паглыбляе разуменне сувязі інтарэса з чалавечай актыўнасцю. Праз сувязь з мэтай раскрываецца суб'ектыўнасць інтарэса, апасродкаванае яго духоўнымі фактарамі. Інтарэс – зьяно, якое звязвае патрэбнасці і мэты, праламляе іх адно ў адным.

Важнае пытанне – рэалізацыя інтарэсаў. Праз гэты момант быць кіруемым. Праблемай кіравання рэалізацыяй інтарэсаў займаецца педагогіка, а вывучэнне інтарэсаў – часткай часцяком комплекснага падыхода да праблемы фарміравання асобы. Цікавае нашае даследаванне уяўляе музычныя інтарэсы дзяцей сярэняга ўзроста (9-12 гадоў).

Вывучэнню праблемы фарміравання музычных інтарэсаў нададзена значнае месца ў даследаваннях Б.А.Алфіёравай, А.Я.Бурміной, А.І.Паламарчук, М.А.Давыдавай, А.Р.Валіцкаса, С.Д.Куліова.

Ролу Інтареса у активізації музичної діяльності педагогамськ роботи В.Н.Шацькай, Н.Д.Гродзюнскай, Н.А.Вятлугінай. Аўтары выказвалі думку, што Інтарэс набліжае увагу дзяцей, дапамагае інтэнсіўна і трывала засвойваць веды і набываць уманні, развівае разнастайныя якасці асобы. Псіхолагі падкрэслівалі, што Інтарэс – гэта складаная з’ява псіхікі, у якой спадучаціца у наўнай узаемасувязі ле асноўныя кампаненты: інтэлектуальныя, эмацыянальныя і валныя. У вызначэнні Інтарэса адны аўтары відзялялі волю, другія – пазнавальны аспект. Частка аўтараў падкрэслівае неабходнасць станючага эмацыянальнага стана да прадмета (С.Д. Рубінштэйн, Н.Р.Марозева, В.П.Грбанцаў), усведамленне значнасці аб’екта ці дзейнасці, на якія накіраваны Інтарэс. Зыходзячы з гэтага, педагогічныя даследаванні па-рознаму трэктуюць музичны Інтарэс: як выбарчую накіраванасць на пазнанне музичнага мастацтва з-за яго эмацыянальнай прывабнасці і жыццёвай значнасці (А.І.Паламарчук), як падаўжэння эмацыянальных і пазнавальных адносін да музыкі і іхненне да самастойнай музичнай дзейнасці (М.А.Давыдава), як псіхічная уласцівасць, якая выяўляецца у форме накіраванасці асобы пад уплывам станючых матываў дзейнасці (А.Г.Белгорскі).

Музичны Інтарэс – складанае асабістае утварэнне, якое ўбірае у сябе комплекс розных Інтарэсаў, што можна выявіць праз дзейнасць. Зыходзячы з агульнапрызнанага погляду аб адзістве усведамлення і дзейнасці чалавека (А.М.Лявонцоў, Б.М.Цялоў, А.Р.Кавалеў), праблему фарміравання асобы, яе Інтарэсаў неабходна разглядаць ва узаемасувязі з дзейнасцю. Псіхолагі вызначалі важны метад фарміравання музичнага Інтарэсу: уздзеянне праз дзейнасць з выкарыстаннем магчымасцей актыўнага кіравання Інтарэсам пры мэтакіраваным змяненні ўмоў той дзейнасці, у працесе якой фарміруеша Інтарэс (Л.І.Бахавіч, Г.І.Шчукіна, А.М.Сохар).

Н.А.Вятлугіна распрацавала характэрыстыку асноўных відаў музичнай дзейнасці у працесе выхавання дзяцей:

1. дзейнасць па ўспрымання музыкі;
2. даўнячае музичнае выканаўства;
3. музична-пазнавальная дзейнасць;
4. творчая прадуктыўная дзейнасць.

Пры мэтанакіраваным педагогічным кіраўніцтве дзіцячай музычнай дзейнасцю кожны з гэтых відаў здольны абудзіць інтарэс дзяцей. Інтарэс – не прыроджанае свойства асобы, а вынік яе развіцця. На фарміраванне інтарэсаў значна уплываюць і навакольнае асяроддзе, і інтарэсы блізкіх людзей, і працэс навучэння і выхавання, які мае асабістыя стымулы ўзбуджэння інтарэсу. У гэтым сэнсе асоба дзіцяці ўяўляе вялікія магчымасці для фарміравання музычных інтарэсаў з-за яе эмацыянальнасці, непасрэднасці, цікакасці. Выдатным матэрыялам, з дапамогаю якога магчыма сфарміраваць інтарэс да музыкі з'яўляецца на наш погляд, фальклор.

Фальклор – асаблівая мастацкая сістэма з уласцівымі ей сродкамі выразнасці. Яго сваёасаблівасць у тым, што ён нараджаецца і існуе ў асяроддзі саміх твораў і менавіта для іх. Эстэтычныя каштоўнасці фальклора (казкі, загадкі, пацешкі, лічылкі, калыханкі, ігравыя песні, календарныя абрады і інш.), уведзеныя ў сучаснае жыццё, ствараюць спрыяльнае выхавачае асяроддзе для эмацыянальнага ўплыву на дзяцей праз спрадвечную духоўную спадчыну народа. Гэта было характэрна для этнапедагагікі, якая ў сваіх метадах даволі глыбока абапіралася на прыродную цікакасць дзяцей, іх пяту да ўсяго яркавага, незвычайнага, каларытнага.

Сучасная музычная педагогіка мае немала тэарэтычных і эксперыментальных работ па праблеме фарміравання інтарэсу да фальклору ў дзяцей (Б.Асаф'еў, Л.Басенка, Н.Гродзенская, В.Дышлеўская і інш.). Так, Б.В.Асаф'еў выявіў два асноўныя накірункі ў пошуку шляхоў фарміравання інтарэса: вузкае і шырокае. Першае звязана з выкарыстаннем сродкаў музычнай выразнасці ў працэсе навучання, другое – з дадатковым уключэннем у змест музычнага выхавання пытанняў этнаграфіі, якія дапамагаюць дзецям засвоіць вобразны мастацкі строй фальклорных узораў. Увядзенне ў музычную дзейнасць дзейнасці "немузычнай" прапануецца вырашаць "у плане назірання і бясед аб сінкрэтычным мастацтве", уключаючы спробы "вызначыць аналогіі, напрыклад, паміж музычным арнамантам і дэкаратыўным сцялянскім мастацтвам"¹.

¹ Асаф'еў Б.В. Избранные статьи о музыкальном просвещении и образовании. – Л.: Музыка, 1973, с.108-109

Абапіраючыся на гэтую прапанову, даследаванне Л.І.Баравікова выяўляе спосабы музычнага і немужычнага засваення народных інструментаў, здольныя актыўна фарміраваць інтарэс дзяцей да фальклора. Спраектыраваная ім сістэма спосабаў засваення, прызначаная для фарміравання інтарэса да музычнага фальклора, уключае 2 падсістэмы: спосабы музычнага засваення і спосабы немужычнага засваення. Першыя – слухачельныя (азнаямленне дзяцей з высокімі і нізкімі, доўгімі і кароткімі, моцнымі і ціхімі гукамі, якія можна атрымаць пры ігры на розных народных інструментах, уваходзячых у склад аркестра ці ансамбля), выканаўча-узнаўлення (літаральнае паўтарэнне спосабаў гукавылучэння, паказаных кіраўніком аркестра) і выканаўча-пошукавыя (самастойны пошук новых сродкаў і спосабаў гукавылучэння, а таксама прымяненне іх у выкананні музычных твораў. Другія – візуальныя (азнаямленне з канструкцыяй і разнастайнымі формамі народных інструментаў, іх дэкаратыўным афармленнем), канструктыўна-творчыя (знаемства з тэхналогіяй выраблення інструментаў, удзел у стварэнні і канструіраванні, праектаванні новых мадэляў), гістарычна-пазнавальныя (засваенне асноўных функцый, выяўленне ролі народных інструментаў у жыцці народа, знаемства з гісторыяй стварэння розных інструментаў, іх эвалюцыяй).

Шырокае прызнанне у замежнай і айчынай практыцы музычнага выхавання атрымала сістэма выдатнага аўстрыйскага кампазітара і педагога Карла Орфа. Дзеля фарміравання трывалага інтарэса да фальклора ён прапанаваў спалучэнне у педагогічным працэсе музычнага і славеснага фальклора. На занятках з дзецьмі, згодна яго метадыцы, прымяняюцца спецыяльна сканструктаваныя музычныя дэзіячныя інструменты, на якіх дзеці пасідаюць асновы элементарнай музычнай творчасці. Але некаторыя эксперыментальныя даследаванні на прыкладзе рускіх народных інструментаў (Л.Бабенка, Л.Баравікоў, А.Бародзінаў, М.Воук, Т.Даябло, С.Куліеў, А.Паламарчук) даюць падставы для выкарыстання у гэтых мэтах самабытных народных музычных інструментаў, якія здаўна набылі распаўсюджанне у культурным жыцці таго ці іншага народа.

Трэба адзначыць, што праблема фарміравання музычных інтарэсаў дзяцей сродкамі народна-інструментальнай музыкі – адна з найменш даследаваных сёння. Але, на наш погляд, жанр народна-інструментальнага фальклора з'яўляецца адным з найбольш прываб-

них для дзяцей, асабліва маладшага і сярэдняга узросту. Гэта падкрэслівакчы і вынікі нашага даследавання, праведзенага па Беларусі у 1991-92 годзе, якое паказала, што большасць удзельнікау дзіцячых аркестраў і ансамбляў народных інструментаў складаюць дзеці 9-12 гадоў. Гэта тлумачыцца знешняй і тэмбравай прывабнасцю беларускіх народных інструментаў, даступнасцю іх засваення, разнастайнасцю прымянення і спосабаў гукавылучэння. Тым больш, што беларуская традыцыйная музычная культура з паважнасцю ставілася да музычнага выхавання дзяцей, што падкрэджуюць фалькларысты. Так, беларускія фалькларысты Е.І.Раманаў, М.Я.Шкіфароўскі і інш. зазначалі шырокае ўжыванне ў старажытным дзіцячым асяроддзі мноства музычных інструментаў, асабліва, духавых і ударных. Ужываліся і нескладаныя струнныя, напрыклад, дзіцячая скрыпка з дзвеюма струнамі. Паводле грунтоўнага даследавання І.Д.Назінвай характэрнымі для дзіцячага музыцыравання былі наступныя духавыя інструменты: свісткі, пічалкі, карынка, чаротка, жужалка, саламяныя жалыкі, чурінга, лісце травы і дрэва. Ужываліся і цікавыя самагучэцкія інструменты: калотка, кляшчотка, дзванкі, лыжкі, трашчоткі, брагготкі. Дзякуючы сваёй тэмбравай выразнасці, цікавай гукавадыркальнасці, разнастайным мелодычным і рытмічным магчымасцям, інструменты, распаўсюджаныя ў беларускай вуснай традыцыі, могуць стаць і сёння дзейсным орудкам для фарміравання ў сучасных дзяцей інтарэса да фальклора. Тым больш, што акрамя музычнага развіцця дзіцяці, ігра ў аркестры на такіх інструментах задавальняе: кампенсатарныя магчымасці, асабліва ў дзяцей з нізкім узроўнем музычных здольнасцей; камунікатывныя, накіраваныя на развіццё ўзаемаадносін паміж дзецьмі, што найбольш важна для дзяцей, якія адчуваюць праблемы ў гэтым плане; глорыфікацыйныя, накіраваныя на жаданне з дапамогаю музычнага баканавуства, удзелу ў выступленнях набывць аўтарытэт сярод рабеснікаў.

У апошні час з'явіліся работы, прысвечаныя вывучэнню этна-традыцый, іх уплыву на эстэтычнае і маральнае выхаванне дзяцей, укараненню іх у практыку школы і дзіцячых мастацкіх калектываў, пазашкольных гурткоў, святаў (Г.В.Волкаў, Э.Д.Кікебаева, А.Алімбекаў, Т.І.Дзёрзіна, К.Шірылёў, М.І.Стэльмаховіч, С.І.Фаміна, М.М.Хізоўічаў, С.І.Раімава, Ю.В.Юзобявін). Аналіз меркаванняў аўтараў дазваляе вызначыць некаторыя умовы, якія могуць садзейні-

чаць фарміраванню інтарэса да фальклора у народна-інструментальных калектывах:

1. выкарыстанне традыцыйных народных музычных інструментаў, якія цесна звязаны са ўсведамленні народа з яго працоўным жыццём і адлюстраванні ў словесным, ігравым і музычным фальклоре;

2. захаванне ў навучэнні традыцыйных, тыповых для Беларусі спосабаў гукавылучэння на народных інструментах пры адначасовым творчым пераасэнсаванні іх з мэтай арыентацыі на ляманавучы магчымасці дзяцей, рэалізуюмыя ў калектывных формах музычнага выканання і адукацыі;

3. мэтанакіраванае прымяненне сістэмы традыцыйных народных спосабаў музычнага і немужычнага засваення беларускіх народных інструментаў з улікам пэўнай розніцы ва ўзроўні развіцця інтарэса у дзяцей рознага ўзросту, тэмпераменту, музычнай падрыхтаванасці;

4. шырокае увядзенне ў педагогічны працэс вучэбна-творчых заданняў, пабудаваных на прынцыпах фальклорнай творчасці з мэтай развіцця самастойных навикаў і уманняў у засваенні фальклора.

Важным прынцыпам у гэтай сістэме нам бачыцца апора на мастацкую народную традыцыю. Фальклор як мастацтва па-за традыцый існаваць не можа. У ім "сваёасаблівы і традыцыйны не толькі стыль і форма, але і змест, сістэма вобразаў, сам прынцып адлюстравання жыцця"¹. Эстэтычныя адносіны фальклора да рэчаіснасці раскрываюцца толькі ў працэсе выканання – непасрэднай творчасці, таму ён з'яўляецца, па меркаванню спецыялістаў, найбольш эфектыўнай формай раскрыцця і развіцця асоб, праяўлення іх патэнцыяльных здольнасцяў і ініцыятывы. Менавіта сёння засваенне народнай традыцыі становіцца адным з набіраючых сілу метадаў выхавання дзяцей. Таму пры распрацоўцы вучэбна-творчых заданняў, большасць з'ўтараў абавязана на метады і прыёмы этнапедагагікі, у прыватнасці, метады фальклорнай творчасці: варыятыўнасць (Л.Л.Купрыянава), падбор па слыху (Т.І.Карнаухава).

¹ Музыкальны фальклор. Эксперыментальная праграма для углыбленага вывучэння прадмета "Музыка" в 1-3 класах спецыяльнага педагагічнага ўніверсітэта. Сост. Л.В.Кавына і Л.Л.Купрыянава. – Мінск, 1989, с.8-9.

Імпровізацыйнасць (Ю.В.Юзбашян, Д.В.Зарінь), а таксама сувязь з народным побытам (В.М.Сівова), арганічная сувязь разнастайных відаў музычнай дэянасці (Т.В.Дзябло, С.Л.Афанас'еў, Л.Г.Дэм'ітравыя, Е.Л.Рыбакова), стварэнне эмацыянальна-вообразнай сітуацыі (Н.Ф.Вішнякова) і г.д. Прымяненне у вучэбна-выхаваўчай дэянасці дзіцячых калектываў народна-інструментальнай музыкі ўказаных метадаў, уключэнне вучэбна-творчых заданняў значна павялічвае інтарэс дзяцей да фальклору, актывізаваў яго засваенне. Гэта падцвердзіла эксперыментальнае даследаванне, правядзенае аўтарам у дзіцячым аркестры беларускай народнай музыкі "Вясёлка" 190 СШ г.Мінска. Першапачатковыя канстатывальныя замеры паказалі, што музычны фальклор і традыцыйныя беларускія інструменты не карыстаюцца ў дзяцей перавагай перад іншымі (эстраднымі, духавымі). Пасля мэтанакіраванай работы, заснаванай на прымяненні вучэбна-творчых заданняў як музычнага так і не музычнага зместу, назіралася значнае павышэнне інтарэсу да беларускага фальклору. Ён выявіўся ў пашырэнні знаёмства з літаратурай і вуснай народнай творчасцю, увазе да раіма і тэлеперадач аб фальклору, наведванні канцэртаў самадзейных і прафесійных калектываў, збіранні фальклорных узораў, самастойным сачыненні музычных і немужычных твораў у фальклорнай традыцыі, спробах імпровізацыі. Акрамя гэтага, адзначана павышэнне ступені прывабнасці ў удзельніках аркестра менавіта да фальклорнай музыкі, што выявілася пры складанні імі умоўных праграм канцэртаў па заяўках: калі ў пачатку першага года навучання гэтыя праграмы ў асноўным складаліся з папулярнай эстраднай музыкі, то на заканчэнні другога года больш за 60% твораў у праграме склалі фальклорныя ўзоры беларускай народнай музыкі, прычым, значная частка тых, што развучаны ў аркестры.

Прымяненне вучэбна-творчых заданняў, паэтапна фарміруючых інтарэс дзяцей да фальклору і народнага інструментаў, развівае нягледзячы на інтарэс да нацыянальнай культуры, мовы, літаратуры, спрыяе фарміраванню добрага мастацкага густу. Падцвердзілася важная тэндэнцыя музычнай педагогікі: уздзеянне на дзіця усім комплексам розных відаў народнага мастацтва, музычнай дэянасці, выступае сродкам яго разнастаронняга развіцця. Вызначыліся этапы развіцця інтарэса да фальклору ў дзяцей з рознымі тэрмінамі заняткаў у аркестры. Умоўна іх можна азначыць: I - хочацца слухаць музыку,

назіраць, як яе іграць; 2 - хочацца самаму удзельнічаць у калектыве; 3 - хочацца не толькі іграць у калектыве, але і выконваць сольныя партыі. Назіранні паказалі, што такое паглыбленне інтарэса звязана з музычным развіццём, з навышнім узроўнем засваення фальклора праз музыкальную дзейнасць. Цікава, што пры гэтым фарміраванне інтарэса праходзіць больш хутка, чым музыкальнае развіццё. Гэта дае падставы для вывада аб тым, што інтарэс да дзейнасці дае сур'езны ітуршок для яе лепшага засваення, г.зн. спрыяе паглыбленаму засваенню фальклора пад уплывам педагагічнага удзелення.

Такім чынам, можна зрабіць вывады аб тым, што удакладненню метадыкі фарміравання інтарэса да музыкальнага фальклора у дзяцей садзейнічае ўзбагачэнне педагагічнага працэса дзіцячага народна-інструментальнага калектыва народнымі традыцыямі на выкарыстанню музыкальных інструментаў. Ва ўмовах мэтанакіраванага развіцця у сучаснай практыцы народных традыцый адбываецца інтэнсіўнае развіццё інтарэса да фальклора. Актывізацыі засваення фальклора садзейнічае ўзаема сувязь музыкальных і немускальных відаў беларускага фальклора, шырокае прымяненне вучэбна-творчых заданняў. Галоўная роля у фарміраванні інтарэсаў у калектыве такога профілю належыць спосабам музыкальнага засваення народных інструментаў, але спосабы немускальнага іх засваення таксама косвенна стымулююць развіццё інтарэса дзяцей. Перспектыўным шляхам з'яўляецца пашырэнне сродкаў фарміравання інтарэса праз апору на іншыя віды музыкальнай дзейнасці: ансамблевыя і сольныя спевы, рухі пад музыку, характэрыфія, элементы тэатралізацыі і абгрывання песенных сюжэтаў, сувязь з ігравым і дзіцячым фальклорам, а таксама з выяўленчым і декаратывным мастацтвам. Усе названыя метады праз развіццё інтарэса да фальклора несамненна маюць магчымасць значна актывізаваць яго засваенне у дзіцячым народна-інструментальным калектыве.

Г. П. Семіна
Т. У. Тарашкевіч
А. І. Фядорына

БЕЛАРУСКАМОЎНАЯ МАСТАЦКАЯ ЛІТАРАТУРА:
НІСТАЎНІ ВІДАЊННІ І ВІКАРЫСТАЊННІ
(на прыкладзе бібліятэк Мінскай ЦЭС)

Тэма навукова-навуковага супраўдэння на Беларусі ў сучасны момант